

Research Paper

Futurism of Sports Tourism Destinations Based on a Scenario Approach (Case Study: Isfahan Province)

Marjan Amini¹ , Hassan Bahrololoum^{*2} , Reza Andam³ , Taha Rabbani⁴

¹ Department of Sports Organizations Management, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran. aminim.std@gmail.com

² Department of Sports Organizations Management, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran. bahrololoum@shahroodut.ac.ir

³ Department of Sports Organizations Management, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran. reza.andam@gmail.com

⁴ Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Humanities, Yazd University, Yazd, Iran. taha.rabbani@ut.ac.ir

10.22080/JTPD.2023.23905.3718

Received:

August 6, 2022

Accepted:

May 9, 2022

Available online:

November 6, 2022

Keywords:

Destination
Planning, Regional
Foresight, Structural
Analysis, Scenario
Planning,
Uncertainty

Abstract

Objective: Lack of attention to the future in the micro and macro tourism policies of the country and insisting on the model of "planning based on the current situation" has led to the adoption of very fragile policies to manage sports tourism destinations. Therefore, the purpose of this study is to analyze the future of sports tourism destinations based on identifying the factors and drivers leading to possible scenarios up to the time horizon of 2031, which has been done through a case study in Isfahan province .

Methods: The research method of this study is a survey. Research data were collected using three methods of an interview, a theoretical literature review, and weighted questionnaires. The statistical population of the study included 14 experts in the field of sports tourism who were selected by the purposive sampling method. Data analysis was also performed using structural analysis and scenario analysis.

Results: Isfahan sports tourism system is an unstable system and, in the future, it will depend on the immediate changes of variables with high uncertainty. Based on the identification of four critical uncertainties and five predetermined factors, a total of 16 scenarios were created, including two unlikely scenarios, five inconsistent scenarios, three low-probability scenarios, four medium-probability scenarios, and two high-probability scenarios .

Conclusion: The lack of a unified and coherent policy with the ability of continuous and dynamic updating at the national level has led to the vulnerability of sports tourism destinations in Isfahan province. Therefore, the most important strategies and future planning actions should be focused on policy-making at the provincial level.

*Corresponding Author: Hassan Bahrololoum

Address: Department of Sports Organizations Management, Faculty of Physical Education, Shahrood University of Technology, Shahrood, Iran

Email: bahrololoum@shahroodut.ac.ir

Tel: 09196698227

Extended Abstract

1. Introduction

Lack of attention to the future in micro and macro tourism policies of the country and insisting on the model of "planning based on the existing situation" has caused very fragile policies to be adopted for the management of sports tourism destinations. On the other hand, the uncertainty of the future and the impossibility of predicting it definitively, make solving the current problems and challenges of any system the most important concern of its managers and take the place of prediction and foresight. In fact, such a system always seeks to solve the challenges of the current situation and cannot predict future crises or possibly prevent them from occurring. Therefore, there is an urgent need for future-based research to optimize planning systems. Based on this, it can be said that sports tourism destinations are bound to be linked with studies and expertise in the field of foresight and use the results of these studies in order to achieve sustainability and competitiveness. Therefore, the purpose of this study is to analyze the future of sports tourism destinations based on the identification of factors and drivers leading to probable and possible scenarios up to the time horizon of 2031, which was conducted through a case study in Isfahan province.

2. Research Methodology

The research method of this study is survey type. The data were collected using three methods of an interview, a theoretical literature review, and weighted questionnaires. The statistical population of the research included 14 experts in the field of sports tourism who were selected

by the purposive sampling method. Data were analyzed through structural analysis and scenario analysis methods. The work process was such that first, by reviewing the theoretical literature on the subject, factors affecting the development of sports tourism destinations were identified and an initial list of drivers was extracted. Then, this list was judged by experts. The result of this stage was the preparation of the final list of propellants, which was distributed among experts in the form of a cross-effects questionnaire. In this method, the effect of the factors listed in the rows on the factors located in the columns is done in a numerical range from zero to 3, where the number zero indicates no effect and the number 3 indicates the greatest effect. Simultaneously with this questionnaire, another questionnaire was distributed to evaluate the importance and certainty of drivers in the range of 1 to 10. Based on the results of these two questionnaires, drivers were screened and key drivers were determined. These key drivers were evaluated in the form of several scenarios and the possible situations of each driver were explained in two favourable and unfavourable situations. Finally, strong, consistent, and probable scenarios were identified.

3. Research Findings

The sports tourism system of Isfahan province is an unstable system about which a lot of evidence was obtained. Most of the variables were of the two-dimensional type, which simultaneously have influence and effectiveness. This means that the desired system in the future will depend on the instantaneous changes of variables with high uncertainties, and this issue makes long-

term planning difficult for it. Based on the final score of the scenarios and the probability of each occurrence, a total of 16 scenarios were extracted, which included two improbable scenarios, five incompatible scenarios, three scenarios with a weak probability of occurrence, four scenarios with a medium probability of occurrence, and two scenarios with a strong probability of occurrence. By examining the assumptions of the 16 upcoming scenarios several times, it can be said that the sixth scenario is the most likely scenario for the 10-year future of Isfahan province. Based on this scenario, investment in sports tourism infrastructure is stagnant or declining, and there is no intelligent policy for the development of sports tourism. However, due to the growth of social and virtual networks, the increase of women's activity in the field of sports tourism, as well as the control of epidemic diseases, there is a high social demand from people for sports tourism. The lack of flexible policies and the simultaneous stagnation of investment cause the pressure on the sports tourism infrastructure in the province to increase, and subsequently, lead to environmental consequences such as water and soil pollution and the reduction of water resources in the province. In fact, the sixth scenario, as a static and somewhat unfavorable scenario, is a mirror of the current situation of the province, which will be continued in the future.

4. Conclusion

The final result of this study, which was obtained from the analysis of all issues and factors that play a role in the future of sports tourism places in Isfahan province, was that the lack of a single and coherent policy with the ability to continuously and dynamically update at the national level leads to the vulnerability of sports tourism destinations in the Isfahan province. Therefore, the most important planning strategies and measures in the future should be centered around the policy axis at the provincial level.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

The authors appreciate all the scientific consultants in this paper.

علمی پژوهشی

آینده‌نگاری مقاصد گردشگری ورزشی بر اساس رهیافت سناریو (مطالعه موردی: استان اصفهان)

مرجان امینی^۱ ID، حسن بحر العلوم^{۲*} ID، رضا اندام^۳ ID، طاها ربانی^۴ ID

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران. پست الکترونیک:

aminim.std@gmail.com

^۲ گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران. پست الکترونیک:

bahrololoum@shahroodut.ac.ir

^۳ رگروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران. پست الکترونیک:

reza.andam@gmail.com

^۴ گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یزد، یزد، ایران. پست الکترونیک: taha.rabbani@ut.ac.ir

10.22080/JTPD.2023.23905.3718

چکیده

زمینه و هدف: توجه به آینده، یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های پایداری مقاصد گردشگری ورزشی است؛ اما این موضوع تاکنون به‌خوبی در مطالعات موجود واکاوی نشده است. لذا هدف پژوهش حاضر، تحلیل آینده مقاصد گردشگری ورزشی بر اساس شناسایی عوامل و پیشران‌های منتهی به سناریوهای محتمل و ممکن تا افق زمانی ۱۴۱۰ می‌باشد که از طریق یک مطالعه موردی در استان اصفهان انجام شده است.

روش-شناسی: روش تحقیق این مطالعه، از نظر هدف، از نوع کاربردی، از نظر مسیر انجام، از نوع پیمایشی است. داده‌های پژوهش با استفاده از سه روش مصاحبه، مرور ادبیات نظری و پرسشنامه‌های وزندهی شده گردآوری شد. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۴ نفر از متخصصین حوزه گردشگری ورزشی بودند که به روش هدفمند انتخاب شدند. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های تحلیل ساختاری در نرم‌افزار میک مک و روش تحلیل سناریو انجام گردید.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد سیستم گردشگری ورزشی استان اصفهان یک سیستم ناپایدار می‌باشد که در آینده به تغییرات آنی متغیرهای دارای عدم قطعیت بالا وابسته خواهد شد. بر اساس شناسایی چهار عدم قطعیت بحرانی و پنج عامل از پیش معین، در مجموع ۱۶ سناریو ایجاد شد که شامل دو سناریوی غیرمحتمل، پنج سناریوی ناسازگار، سه سناریو با احتمال وقوع ضعیف، چهار سناریوی با احتمال وقوع متوسط و دو سناریو با احتمال وقوع قوی است.

نتیجه-گیری و پیشنهادات: نتیجه نهایی این بود که فقدان سیاست‌گذاری واحد و منسجم باقابلیت به‌روزرسانی مداوم و پویا در سطح ملی، منجر به آسیب‌پذیر شدن مقاصد گردشگری ورزشی استان اصفهان شده است. لذا مهم‌ترین راهبردها و اقدامات برنامه‌ریزی آینده، بایستی حول محور سیاست‌گذاری در سطح استانی متمرکز شود.

تاریخ دریافت:

۱۸ خرداد ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش:

۱۴ شهریور ۱۴۰۱

تاریخ انتشار:

۱۵ آبان ۱۴۰۱

کلیدواژه‌ها:

"برنامه‌ریزی مقصد"

"آینده‌نگاری منطقه‌ای"

"تحلیل ساختاری"

"سناریونگاری" "عدم قطعیت"

* نویسنده مسئول: حسن بحر العلوم

آدرس: گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم

ورزشی، دانشگاه صنعتی شاهرود، شاهرود، ایران.

ایمیل: bahrololoum@shahroodut.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۹۶۶۹۸۲۲۷

۱ مقدمه

صنعت گردشگری ورزشی تاکنون بیش‌ترین رشد را در بین انواع مختلف گردشگری داشته است (Choa, 2019; GSIR, 2017; Hritz & Ross, 2010). این حوزه گردشگری، در سال‌های اخیر به خاطر عوامل اقتصادی، تغییر در ارزش‌های مربوط به تفریح و فراغت (Kumar, 2018; Mokras, 2016) و آگاهی از شیوه زندگی فعال (Hua & Chiu, 2013) محبوبیت فراوانی یافته است. با این حال، مقاصد گردشگری ورزشی کشور همواره با چالش‌های عدیده‌ای مواجه بوده‌اند که کارآمدی آن‌ها را کاهش داده و مانع از ماندگاری این مقاصد در بازار رقابتی سایر انواع گردشگری در کشور شده است (Adel Khani, 2014).

یکی از مهم‌ترین دلایل این ناکارآمدی، فقدان چشم‌انداز روشن از آینده مقاصد گردشگری ورزشی در سطح سیاست‌گذاری است (Rahmati et al, 2021, Mirzazadeh et al, 2016). عدم توجه به آینده در سیاست‌های خرد و کلان گردشگری کشور و اصرار بر الگوی «برنامه‌ریزی بر اساس وضع موجود» در کلیه سطوح مدیریتی کشور باعث شده است تا مدیریت مقاصد گردشگری ورزشی فاقد جهت‌گیری مشخص باشد (Adib Roshan et al, 2016). به همین دلیل سیاست‌هایی بسیار شکننده در این زمینه اتخاذ شده است که تحت تأثیر بحران‌ها، تحریم‌های بین‌المللی، شوک‌های اقتصادی و تحولات سیاسی و مدیریتی کشور به سرعت رنگ می‌بازند (Musaei et al, 2018; Vaezi et al, 2011; Mohseni, 2009).

از طرفی، نامعلوم بودن آینده و عدم امکان پیش‌بینی قطعی آن، موجب می‌شود تا حل مسائل و چالش‌های کنونی هر سیستم، به مهم‌ترین دغدغه مدیران آن تبدیل شده و جای دوراندیشی و آینده‌نگری را بگیرد (Dorsser, 2017: 76). در واقع چنین سیستمی همواره در پی حل چالش‌های وضع

موجود است و نمی‌تواند بحران‌های آینده را پیش‌بینی نموده و یا احیاناً از بروز آن‌ها جلوگیری کند (Milojević & Inayatullah, 2015: 152). از همین رو، نیاز مبرم به پژوهش‌های مبتنی بر آینده، جهت بهینه‌سازی سیستم‌های برنامه‌ریزی وجود دارد.

آینده‌نگاری به عنوان یک حوزه مطالعاتی با سابقه ۵۰ ساله در عرصه مدیریت استراتژیک، درصدد آمادگی جوامع برای روبه‌رو شدن با آینده، با هدف دستیابی به «مزیت رقابتی»، «بهبود کیفیت زندگی» و «توسعه پایدار» است (Milojević & Inyatullah, 2015). فعالیت‌های آینده‌نگاری توجه و تمرکز زیادی بر نقش انسان در ساخت آینده خویش، در کنار پذیرش رویدادهای ملی و جهانی دارند (Andersen & Andersen, 2017: 227). در این خصوص، سناریوها به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای آینده‌نگاری، کمک می‌کنند تا استراتژی‌های دقیق‌تری برای شرایط غیرمنتظره صورت گیرد (Cheng, 2016). در واقع، برنامه‌ریزی سناریو تفکرات استراتژیک را شبیه‌سازی کرده و با ایجاد چندین آینده محتمل، بر محدودیت‌های فکری برنامه‌ریزی در وضع موجود غلبه می‌نماید (Amer et al, 2013). بر این اساس می‌توان گفت مقاصد گردشگری ورزشی نیز جهت نیل به پایداری و رقابت‌پذیری، ناگزیرند با مطالعات و تخصص‌های حوزه آینده‌نگاری پیوند یافته و از نتایج این تحقیقات استفاده نمایند. پژوهش‌های موجود در زمینه آینده‌نگاری مقاصد گردشگری در مجموع نشان‌دهنده این نکته هستند که علی‌رغم گستردگی و تنوع عوامل مؤثر بر آینده این مکان‌ها، به‌طور کلی می‌توان این عوامل را به دودسته عوامل قطعی (عوامل پیش‌بینی پذیر) و عوامل دارای عدم قطعیت تقسیم کرد.

در خصوص عوامل دسته اول، برای نمونه مطالعه (Hinch & Ito, 2018) نشان می‌دهند که آژانس‌های توسعه منطقه‌ای گردشگری ورزشی نقش مهمی در آینده این مقاصد دارند. مطالعه

منظر اثرات محیط زیستی مورد انتقاد بوده است (Tiago et.al, 2020: 28). به‌ویژه آنکه گردشگری با مقوله مسافرت و جابه‌جایی پیوند دارد و اثرات نامطلوبی می‌تواند در جامعه میزبان بر جای بگذارد (Bell et.al, 2013: 164). گردشگری ورزشی به عنوان یکی از الگوهای به‌شدت مصرف‌گرای گردشگری که دارای مقیاس مکانی گسترده‌ای نیز می‌باشد، بیشترین نیاز را به ادغام مؤلفه‌های پایداری در برنامه‌ریزی مقاصد دارد (Carneiro et.al, 2016).

بر اساس رویکرد توسعه پایدار، گردشگری ورزشی پایدار نوعی از گردشگری است که از نظر اکولوژیکی و بوم‌شناختی بی‌خطر، از نظر اقتصادی قابل اجرا و از نظر اجتماعی قابل پذیرش باشد بر این اساس، گردشگری ورزشی پایدار با شاخص‌های زیر مشخص می‌شود (Huili et.al, 2018; Rafika et.al, 2016):

- اجتماعی: ۱- حفظ و گسترش فرهنگ و هویت بومی منطقه؛ ۲- بهبود تعامل اجتماعی جامعه میزبان با یکدیگر و با گردشگران؛ ۳- ارتقای سطح سواد و تحصیلات جامعه میزبان؛ ۴- ارتقای سطح فرهنگ جامعه میزبان؛
- اقتصادی: ۱- توسعه اقتصادی متعادل و غیر لجام‌گسیخته؛ ۲- اشتغال و درآمدزایی مستمر و روبه‌جلو برای جامعه میزبان؛ ۳- عدم تأثیرپذیری از شوک‌های اقتصادی و بحران‌های مالی؛ ۴- عدم تأثیرپذیری از تحریم‌های بین‌المللی.
- محیط زیستی: ۱- بهره‌برداری کم‌سرعت و آهسته از محیط طبیعی؛ ۲- حفظ توازن اکولوژیکی محیط زیست جامعه میزبان؛ ۳- حمایت از فعالیت‌های گردشگری پاک و غیر آلوده.

(Iqbal & Sami, 2016) نقش زیرساخت‌های گردشگری و نقش دولت در تسهیل موانع ورود گردشگر خارجی در آینده را برجسته می‌کند. نتایج مطالعه (Deery & Jago, 2006)؛ (Taghvaei, Hosseinekhah, 2018) مشکل اصلی گردشگری ورزشی در بیشتر کشورها جدا بودن مدیریت دو حوزه گردشگری و ورزش می‌داند. صادقی (۱۳۹۷) عامل تحریم‌های بین‌المللی را از مهم‌ترین موانع پایداری گردشگری ورزشی می‌داند.

در خصوص عوامل دسته دوم نیز برای نمونه (Lub et.al, 2016) به تغییرات سبک‌های زندگی به‌عنوان مهم‌ترین پیشران مقاصد گردشگری تمرکز نموده‌اند. نتایج پژوهش رحیمی و همکاران (۱۳۹۵) نشان می‌دهد که عوامل حقوقی و قانونی نقش بیشتری در توسعه گردشگری ورزشی بین‌المللی ایران دارد. حسینی و اصفهانی (۱۳۹۴) وجود یک نظام بانکی مناسب، وضعیت بهداشت و خدمات پزشکی و همچنین پایین بودن قیمت‌ها را از مهم‌ترین عوامل موفقیت مقاصد گردشگری ورزشی می‌دانند. مطالعات جدیدتر در این حوزه، بر نقش پاندمی‌ها و بیماری‌های همه‌گیر از جمله کرونا متمرکز شده‌اند و آینده مقاصد گردشگری ورزشی را با این عامل مرتبط می‌دانند (Uglis et.al, 2022; Weed, 2020 Yan et.al, 2021; Zhang et.al, 2021; Yu et.al, 2021).

بر اساس موارد بیان‌شده در مورد اهمیت آینده‌نگاری در توسعه مقاصد گردشگری ورزشی، هدف این مطالعه شناسایی عوامل و پیشران‌های مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی و تدوین سناریوهای محتمل و ممکن برای این مقاصد تا افق زمانی ۱۴۱۰ می‌باشد که از طریق یک مطالعه موردی در استان اصفهان انجام شده است.

۲ ادبیات پژوهش

۲٫۱ پایداری مقاصد گردشگری ورزشی

گردشگری از جمله حوزه‌هایی است که علی‌رغم شناخته‌شدن به‌عنوان یک «صنعت پاک»، به دلیل مصرفی بودن بخش اعظم فعالیت‌هایش، همواره از

چندین سناریو مورد ارزیابی قرار گرفت و وضعیت‌های محتمل هر پیشران در دو حالت مطلوب و نامطلوب تبیین گردید. در نهایت، سناریوهای قوی، سازگار و محتمل شناسایی شدند.

محدوده مطالعاتی این پژوهش استان اصفهان است که با ۵۱۲۰۸۵۰ نفر جمعیت و ۱۰۷۰۱۹ کیلومتر مربع وسعت، به‌عنوان یکی از مناطق پیشرو در صنعت گردشگری ایران شناخته می‌شود. گردشگری ورزشی و ماجراجویانه استان اصفهان شامل جاذبه‌هایی همچون کوه‌ها، غارها، رودخانه‌ها و بیابان می‌باشد. بیشترین منابع گردشگری استان در سطح محلی و استانی قرار دارند (۹۷ درصد). از بین منابع گردشگری استان، جاذبه‌های تاریخی-فرهنگی با ۸۳ درصد، منابع طبیعی با ۱۴ درصد و منابع انسان‌ساخت با ۳ درصد، مهم‌ترین پتانسیل‌های گردشگری استان را تشکیل می‌دهند (Abdini, 2016; Daghestani, 2012).

۴ یافته‌ها و بحث

بر اساس نتایج مصاحبه‌ها و مرور ادبیات نظری، در مجموع ۳۶ عامل مؤثر بر آینده گردشگری ورزشی استان اصفهان شناسایی شد و در شش حوزه اجتماعی، اقتصادی، محیط زیستی، سیاسی-نهادی، فناوری و زیرساختی طبقه‌بندی گردید.

«آینده‌پژوهی» بود که از طریق جست‌وجو در وبسایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعات علمی کشور انجام شد. بدین ترتیب فهرستی از خبرگان در سطح کشوری به دست آمد که از طریق سه روش حضوری، تلفنی و آنلاین به گردآوری داده‌ها اقدام گردید. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های تحلیل ساختاری و تحلیل سناریو انجام گردید. فرآیند کار به این صورت بود که ابتدا با مرور ادبیات نظری موضوع، عوامل مؤثر بر توسعه مقاصد گردشگری ورزشی شناسایی شد و یک لیست اولیه از پیشران‌ها استخراج گردید. سپس، این لیست توسط متخصصین در معرض قضاوت قرار گرفت. نتیجه این مرحله، تهیه فهرست نهایی پیشران‌ها بود که در قالب یک پرسش‌نامه اثرات متقاطع در بین متخصصین توزیع گردید. در این روش، میزان اثرگذاری عوامل مندرج در سطرها بر عوامل واقع در ستون‌ها در طیف عددی صفر تا ۳ انجام می‌شود که عدد صفر نشان‌دهنده عدم اثرگذاری و عدد ۳ نشان‌دهنده بیشترین اثرگذاری است. برای ساخت ماتریس نهایی جهت ورود به نرم‌افزار میک‌مک، مُد نمرات مد نظر قرار گرفت (Asgarpour, 2016). هم‌زمان با این پرسش‌نامه، یک پرسش‌نامه دیگر برای ارزیابی میزان اهمیت و قطعیت پیشران‌ها در طیف ۱ تا ۱۰ توزیع شد. بر اساس نتایج این دو پرسش‌نامه، پیشران‌ها غربال شده و پیشران‌های کلیدی تعیین شد. این پیشران‌های کلیدی در قالب

جدول شماره یک- فهرست پیشران های شناسایی شده بر اساس مصاحبه با خبرگان و مرور ادبیات نظری

تحقیقات پشتیبان	پیشران	نوع پیشران
Ito, Eiji (2019) Choa, H. et al., (2019), Lub, X. et al., (2016), Beyranvandzadeh et al., (2021), Hajibiklo, M; morsal, B (2021) Sobhani, et al., (2021) Mousavi, R; et al., (2021)	روند سالخوردگی جمعیت	اجتماعی
	میزان تقاضای اجتماعی برای گردشگری ورزشی در استان	
	تمایل و رغبت جامعه میزبان به ورود گردشگران ورزشی	
	سطح توسعه خرده فرهنگ های جوامع میزبان گردشگری در استان	
	نوع ترکیب گروه های بازدیدکننده (فردی، گروهی، خانوادگی و غیره)	
	ترجیحات گردشگران ورزشی از الگوهای مشارکت (مشارکت فعال- مشارکت غیرفعال- بازدید)	
	سطح مشارکت زنان در فعالیتهای تفریحی فراغتی در استان	
نحوه اقامت و اسکان گردشگران ورزشی		
Trendafiova, S. et al., (2019), Duglio, Beltramo, (2017) Csobán, and, György (2014) Beyranvandzadeh et al., (2021), Hajibiklo, M; morsal, B (2021) Mousavi, R; et al., (2021)	ثبات اقتصادی کشور	اقتصادی
	کمک های اقتصادی و مالی دولت به صنعت گردشگری ورزشی	
	روند سرمایه گذاری در گردشگری ورزشی در استان	
	روند خصوصی سازی در بخش گردشگری ورزشی در استان	
	میزان اشتغال و درآمد ایجاد شده در بخش گردشگری ورزشی در استان	
	پویایی و انعطاف الگوهای کسب و کار وابسته به گردشگری ورزشی	
Trendafiova, S. et al., (2019), Hinch, Tom; Ito, (2018) Beyranvandzadeh et al., (2021), Khajehpour; Doosti, (2017) Rahimi, M; et al., ar (2016)	رشد و توسعه مقاصد گردشگری استان های رقیب	سیاسی- نهادی
	وضعیت ثبات سیاسی کشور	
	چشم انداز مشترک و مورد اجماع عموم مسئولین در حوزه گردشگری ورزشی استان	
	جهت گیری سازمان های ورزشی نسبت به توسعه هر یک از انواع گردشگری ورزشی	
	هماهنگی و یکپارچگی بین سازمان های مرتبط با گردشگری ورزشی	
	نوع نظارت بر فعالیت مقاصد گردشگری ورزشی	
	روند تحریم ایران توسط کمیته ها و فدراسیون های بین المللی ورزشی	
	کارایی و اثربخشی قوانین در حفظ و توسعه جاذبه های گردشگری ورزشی استان	
سطح تخصص نیروی انسانی فعال در بخش گردشگری ورزشی استان		
Hinch, Tom; Ito, Eiji (2018) Cavallaro, F., et al., (2017)	روند تخریب محیط زیست در مقاصد گردشگری استان	محیط زیستی
	روند تغییر اقلیم و گرمایش جهانی	

Hajibiklo, M; morsal, B (2021) Mousavi, R; et al., (2021)	بحران آب و کمبود منابع آبی استان	
	رشد شیوع بیماری‌های همه‌گیر	
	حضور فعالان محیط زیستی در مقاصد گردشگری ورزشی استان	
	آمادگی سازمان‌های حوزه گردشگری ورزشی استان برای مقابله با بحران‌های محیط زیستی	
Iqbal, B. A. Sami, S. (2016) Lanquar, R (2013)	تنوع در جاذبه‌ها و فعالیت‌های گردشگری ورزشی استان	فناوری
	رشد شبکه‌های مجازی	
	توسعه فناوری‌های هوشمند (دنیای متاورس، تشخیص چهره، هوش مصنوعی، ربات‌ها، اپلیکیشن‌ها)	
Iqbal, B. A. Sami, S. (2016) Hinch, Tom; Ito, Eiji (2018) Csobán, and, György (2014)	توسعه سامانه‌های فناوری اطلاعات گردشگری ورزشی در استان	زیرساختی
	نوسازی و تقویت زیرساخت‌های گردشگری ورزشی استان	
	ارتقای استاندارد مراکز خدمات‌دهنده (هتل‌ها، رستوران‌ها، آژانس‌های مسافرتی، تورها و غیره)	
	سطح تبلیغات در گردشگری ورزشی در استان	

بالایی از عوامل غیر اثرپذیر است که همین مسأله، موجب می‌شود تا برهمکنش عوامل در حیطه چند پیشران اصلی قرار بگیرد و ارتباط عوامل با یکدیگر کم باشد (جدول ۲).

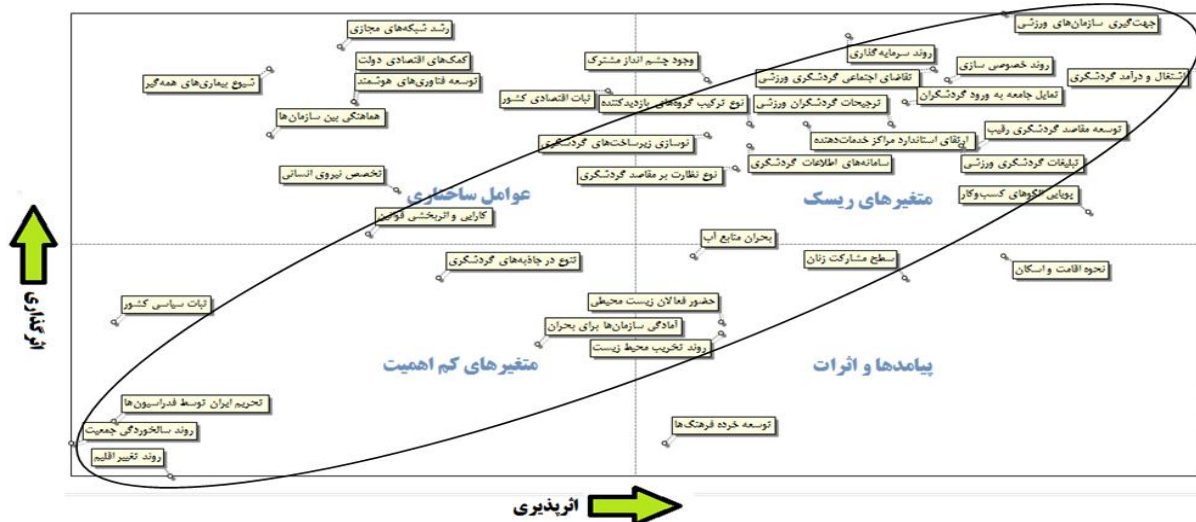
بر اساس نتایج اولیه، درجه پرشدگی ماتریس ۶۵ درصد بوده و بیشترین فراوانی نمرات به ترتیب مربوط به نمره صفر، نمره ۲، نمره ۱ و نمره ۳ می‌باشد؛ بنابراین سیستم مورد نظر، دارای درصد

جدول شماره دو- مشخصات ماتریس اثرات متقاطع

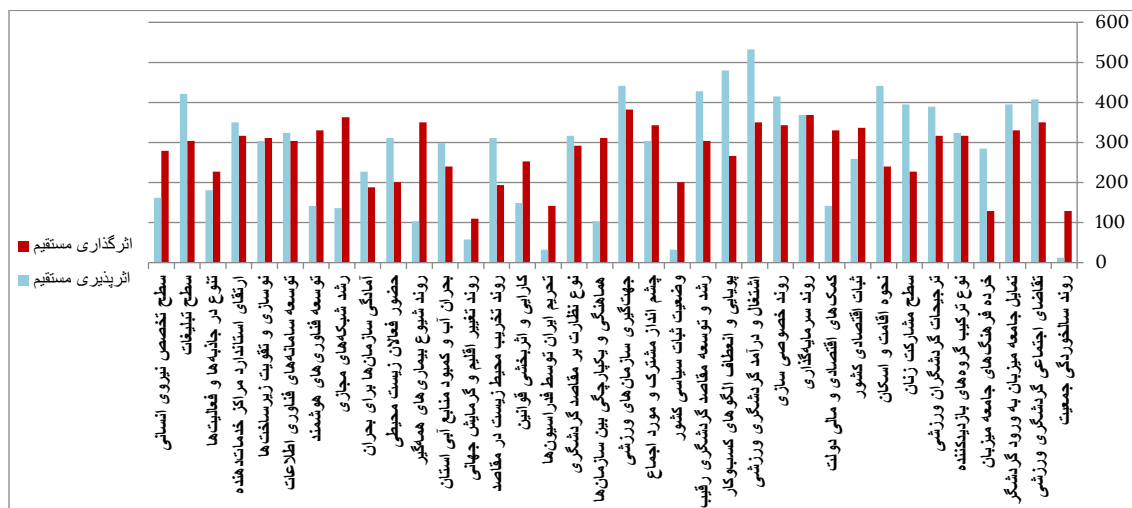
ابعاد ماتریس	تعداد تکرار	تعداد صفرها	تعداد نمرات ۱	تعداد نمرات ۲	تعداد نمرات ۳	تعداد نمرات P	جمع	درجه پرشدگی
۳۶ × ۳۶	۲	۴۵۴	۳۱۴	۳۵۷	۱۷۱	۰	۸۴۲	۶۴,۹۶

مک، حرف L را روی مؤلفه‌ها رسم کرد، یعنی سیستم پایدار است. اگر مؤلفه‌ها روی قطر پراکنده باشند، یعنی سیستم ناپایدار است. در چنین سیستمی، متغیرهای دووجهی که هم‌زمان دارای اثرگذاری و اثرپذیری بالایی هستند، بیشترین فراوانی را داشته و با کوچک‌ترین تغییری در این متغیرها، کل سیستم دستخوش تغییرات اساسی می‌شود (شکل ۲).

بر اساس نتایج بعدی، پیشران‌های مرتبط با آینده گردشگری ورزشی استان اصفهان شامل ۸ پیشران اثرگذار، ۶ پیشران اثرپذیر، ۱۶ پیشران دووجهی و ۶ پیشران کم‌اهمیت است که در دو حالت مستقیم و غیرمستقیم بر یکدیگر اثر می‌گذارند. همان‌طور که در شکل ۲ مشاهده می‌شود، الگوی پراکنش پیشران‌ها، نشان‌دهنده یک سیستم ناپایدار است. به‌طورکلی اگر بتوان در نمودار گرافیکی تحلیل میک

شکل شماره دو- ناپایداری سیستم گردشگری ورزشی استان اصفهان با توجه به الگوی توزیع پیشرانها در نمودار اثرات متقاطع

شکل شماره سه- میزان اثرگذاری و اثرپذیری هر یک از پیشرانها

اجتماعی گردشگری ورزشی به عنوان اثرگذارترین پیشرانها محسوب می‌شوند. همچنین اثرپذیرترین پیشرانها به ترتیب در حیطه‌های اشتغال و درآمد، پویایی الگوهای کسب‌وکار، نحوه اقامت و اسکان، جهت‌گیری سازمانها و رشد و توسعه مقاصد رقیب قرار دارند (شکل ۳ و ۴ و ۵).

پس از مشخص شدن نحوه اثرگذاری عوامل بر یکدیگر، می‌توان نسبت به ساخت سناریوها اقدام

همان‌طور که در نمودار اثرات مستقیم و غیرمستقیم ملاحظه می‌شود، گذشته از ناپایداری نظام گردشگری ورزشی استان اصفهان، شدت اثرگذاری متغیرهای سیستم بر روی یکدیگر نیز چندان قوی نیست و همین موضوع باعث می‌شود تا نوعی رهاشدگی و گسست در عناصر اصلی سیستم پدید آید. عواملی مانند جهت‌گیری سازمانهای ورزشی، روند سرمایه‌گذاری، رشد شبکه‌های مجازی، اشتغال و درآمد، شیوع بیماری‌های همه‌گیر و تقاضای

جدول شماره سه- نتایج ارزیابی و غربال پیشنهادها برای ورود به محیط سناریو

نوع پیشنهاد	عنوان پیشنهاد	میانگین اثرگذاری	میانگین پذیرایی	میانگین اهمیت	میانگین قطعیت	نتیجه ارزیابی
کم‌اهمیت	روند سالخوردگی جمعیت	۱۲۹	۱۲	۷,۴۶	۷,۷۲	عوامل از پیش معین
دووجهی	تقاضای اجتماعی گردشگری ورزشی	۳۵۰	۴۰۸	۸,۰۵	۴,۸۷	(اهمیت بالا- قطعیت پایین)
دووجهی	تمایل به ورود گردشگر	۳۳۰	۳۹۵	۵,۳۸	۶,۶۹	حذف
اثرپذیر	توسعه خرده فرهنگ‌های میزبان	۱۲۹	۲۸۵	۴,۰۸	۳,۲۲	حذف
دووجهی	نوع ترکیب گروه‌های بازدیدکننده	۳۱۷	۳۲۴	۴,۷۶	۴,۶۲	حذف
دووجهی	ترجیحات گردشگران ورزشی	۳۱۷	۳۸۹	۴,۹۱	۵,۳۵	حذف
اثرپذیر	سطح مشارکت زنان	۲۲۷	۳۹۵	۷,۰۹	۷,۱۶	عوامل از پیش معین
اثرپذیر	نحوه اقامت و اسکان	۲۴۰	۴۴۱	۴,۱۵	۴,۵۲	حذف
اثرگذار	ثبات اقتصادی کشور	۳۳۷	۲۵۹	۶,۵۳	۴,۸۴	حذف
اثرگذار	کمک‌های اقتصادی و مالی دولت	۳۳۰	۱۴۲	۶,۸۱	۵,۵	حذف
دووجهی	روند سرمایه‌گذاری	۳۶۹	۳۶۹	۸,۷۵	۳,۹۵	(اهمیت بالا- قطعیت پایین)
دووجهی	روند خصوصی‌سازی	۳۴۳	۴۱۵	۵,۸۷	۵,۴۸	حذف
دووجهی	اشتغال و درآمد گردشگری ورزشی	۳۵۰	۵۳۲	۷,۶۸	۵,۳۶	حذف
دووجهی	پویایی الگوهای کسب‌وکار	۲۶۶	۴۸۰	۴,۳۷	۴,۶۴	حذف
دووجهی	رشد مقاصد گردشگری رقیب	۳۰۴	۴۲۸	۶,۲۱	۶,۹۵	حذف
کم‌اهمیت	وضعیت ثبات سیاسی کشور	۲۰۱	۳۲	۳,۸۸	۶,۸۶	حذف
دووجهی	چشم‌انداز مشترک و مورد اجماع	۳۴۳	۳۰۴	۷,۴۱	۴,۲۵	حذف
دووجهی	جهت‌گیری سازمان‌های ورزشی	۳۸۲	۴۴۱	۸,۵۲	۴,۳۲	(اهمیت بالا- قطعیت پایین)
اثرگذار	هماهنگی و یکپارچگی بین سازمان‌ها	۳۱۱	۱۰۳	۵,۲۸	۴,۹۱	حذف
دووجهی	نوع نظارت بر مقاصد گردشگری	۲۹۲	۳۱۷	۶,۳۳	۵,۳۱	حذف
کم‌اهمیت	تحریم ایران توسط فدراسیون‌ها	۱۴۲	۳۲	۳,۷۶	۴,۶۳	حذف
اثرگذار	کارایی و اثربخشی قوانین	۲۵۳	۱۴۹	۵,۴۲	۵,۶۴	حذف
اثرپذیر	روند تخریب محیط‌زیست	۱۹۴	۳۱۱	۷,۵۴	۷,۲۵	عوامل از پیش معین
کم‌اهمیت	روند تغییر اقلیم و گرمایش جهانی	۱۱۰	۵۸	۳,۳۵	۶,۲۹	حذف

عوامل از پیش معین	۷,۱۱	۶,۴۵	۲۹۸	۲۴۰	بحران آب و کمبود منابع آبی استان	اثرپذیر
(اهمیت بالا- قطعیت پایین)	۴,۴۸	۸,۳۶	۱۰۳	۳۵۰	روند شیوع بیماری‌های همه‌گیر	اثرگذار
حذف	۳,۲۰	۴,۰۲	۳۱۱	۲۰۱	حضور فعالان محیط زیستی	اثرپذیر
حذف	۴,۹۴	۴,۲۵	۲۲۷	۱۸۸	آمدگی سازمان‌ها برای بحران	کم‌اهمیت
عوامل از پیش معین	۸,۵۳	۷,۷۱	۱۳۶	۳۶۳	رشد شبکه‌های مجازی	اثرگذار
حذف	۶,۶۲	۶,۲۶	۱۴۲	۳۳۰	توسعه فناوری‌های هوشمند	اثرگذار
حذف	۶,۳۵	۵,۰۶	۳۲۴	۳۰۴	توسعه سامانه‌های فناوری اطلاعات	دووجهی
حذف	۵,۶۹	۷,۳۳	۳۰۴	۳۱۱	نوسازی و تقویت زیرساخت‌ها	دووجهی
حذف	۶,۵	۵,۶۵	۳۵۰	۳۱۷	ارتقای استاندارد مراکز	دووجهی
حذف	۵,۸	۵,۱۱	۱۸۱	۲۲۷	تنوع در جاذبه‌ها و فعالیت‌ها	کم‌اهمیت
حذف	۶,۲۱	۴,۵۴	۴۲۱	۳۰۴	سطح تبلیغات	دووجهی
حذف	۵,۶۲	۴,۴۲	۱۶۲	۲۷۹	سطح تخصص نیروی انسانی	اثرگذار

مطلوبیت سناریوها را ارزیابی نمود. این کار با اختصاص نمره ۳ به وضعیت‌های مطلوب و نمره ۳- به وضعیت‌های نامطلوب، انجام گردید. وضعیت‌های ایستا نیز در سبد سناریوها در نظر گرفته نشدند. به این دلیل که اولاً وضعیت ایستا در یک پیشران، نیازمند اطلاع از داده‌های آن پیشران در وضع موجود می‌باشد که این امر به دلیل فقدان داده‌های آماری به‌روز امکان‌پذیر نبود. ثانیاً ترکیب وضعیت‌های ایستا با وضعیت‌های مطلوب و نامطلوب به‌ویژه در پیشران‌هایی همچون جهت‌گیری سازمان‌ها و بیماری‌های همه‌گیر، منجر به افزایش تعداد سناریوهای ضعیف و ایجاد ابهام در روند تصویرسازی سناریوها می‌شد؛ بنابراین، برای هر عامل کلیدی تنها دو حالت مطلوب و نامطلوب لحاظ گردید.

پس از مشخص شدن عوامل کلیدی و وضعیت‌های مطلوب و نامطلوب برای هر عامل، سبد سناریوها تهیه گردید. به این منظور با مبنا قراردادن چهار عدم قطعیت بحرانی و پنج حالت پیش‌فرض، در مجموع، ۱۶ سناریو استخراج شد (جدول ۴). این سناریوها بر اساس میزان مطلوبیت، در سه دسته گروه‌بندی شدند.

- سناریوهای مطلوب: اول- سوم- هشتم- سیزدهم- پانزدهم
- سناریوهای نامطلوب: دوم- چهارم- هفتم- چهاردهم- شانزدهم
- سناریوهای بینابین: پنجم- ششم- نهم- دهم- یازدهم- دوازدهم

در منطق سناریونگاری می‌توان با استفاده از نمره‌گذاری وضعیت‌های مطلوب و نامطلوب، میزان

جدول شماره چهار- ریخت شناسی سناریوها و بررسی مشابهت و ناسازگاری آن‌ها

وضعیت‌های محتمل در هر یک از پیشران‌های کلیدی								سناریوها
روند شیوع بیماری‌های همه‌گیر		تقاضای اجتماعی گردشگری ورزشی در استان		جهت‌گیری سازمان‌های ورزشی استان		روند سرمایه‌گذاری در گردشگری ورزشی استان		
تشدید شیوع بیماری‌ها	کاهش یا توقف بیماری‌ها	کاهش تقاضای اجتماعی	رشد تقاضای اجتماعی	جهت‌گیری منفعل و مقطعی	جهت‌گیری هوشمند	کاهش یا رکود سرمایه‌گذاری	افزایش و بهبود سرمایه‌گذاری	
								اول (بسیار خوش‌بینانه)
								دوم (بسیار بدبینانه)
								سوم (مشابه با اول)
								چهارم (مشابه با دوم)
								پنجم
								ششم
								هفتم (مشابه با دوم)
								هشتم (مشابه با اول)
								نهم
								دهم
								یازدهم
								دوازدهم
								سیزدهم (مشابه با اول)
								چهاردهم (مشابه با دوم)
								پانزدهم (مشابه با اول)
								شانزدهم (مشابه با دوم)

آنچه در این گروه از سناریوها اهمیت دارد، توانایی سیستم گردشگری ورزشی استان برای مواجهه با شرایط بحران‌زا و بازیابی خود در شرایط ناپایدار است؛ زیرا منابع و امکانات سیستم از قبیل سرمایه‌گذاری، سیاست‌ها، پذیرش اجتماعی سیاست‌ها و توانایی در کنترل بیماری‌های همه‌گیر، در مجموع یک وضعیت پایدار برای مقاصد گردشگری ورزشی استان فراهم می‌آورد.

سناریوهای مطلوب: این گروه از سناریوها، نشان‌دهنده شرایط مطلوب در آینده گردشگری ورزشی استان اصفهان می‌باشند. هر یک از سناریوها در این گروه، فقط در یک وضعیت نامطلوب با سایر سناریوها اختلاف دارند. سناریوی اول به دلیل خوش‌بینانه بودن بیش‌ازحد از روند تحلیل کنار گذاشته شد. علی‌رغم اینکه تحقق این گروه از سناریوها تا حدی دور از واقعیت است، اما

جدول شماره پنج- مقایسه سناریوهای مطلوب با یکدیگر

وضعیت‌های محتمل در هر یک از پیشران‌های کلیدی								سناریوها
رشد شیوع بیماری‌های همه‌گیر		تقاضای اجتماعی گردشگری ورزشی در استان		جهت‌گیری سازمان‌های ورزشی استان		رشد سرمایه‌گذاری در گردشگری ورزشی استان		
تشدید شیوع بیماری‌ها	کاهش یا توقف بیماری‌ها	کاهش تقاضای اجتماعی	رشد تقاضای اجتماعی	جهت‌گیری منفعل و مقطعی	جهت‌گیری هوشمند	کاهش یا رکود سرمایه‌گذاری	افزایش و بهبود سرمایه‌گذاری	
								اول (بسیار خوش‌بینانه)
								سوم
								هشتم
								سیزدهم
								پانزدهم (ناسازگار)

بقا در میان سایر انواع گردشگری به‌سختی ممکن است. در این سناریوها، شاهد رکود یا فروپاشی اجزای اصلی سیستم هستیم که به‌نوبه خود توسط برخی از عوامل از پیش معین مانند خشک‌سالی، کمبود آب و تخریب محیط‌زیست تشدید می‌شود. در این گروه، سناریوی دوم به دلیل بدبینانه بودن بیش‌ازحد، از روند تحلیل کنار گذاشته شد. همچنین سناریوی هفتم به دلیل ناسازگاری، قابل‌اعتنا نیست. در این سناریو، درحالی‌که شبکه‌های مجازی رشد داشته‌اند و حضور زنان در فعالیت‌های گردشگری ورزشی رو به افزایش بوده و همچنین سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و تجهیزات گردشگری ورزشی بهبودیافته است، اما تقاضای اجتماعی برای گردشگری ورزشی کاهش داشته و بیماری‌های همه‌گیر همچون کرونا تشدید شده‌اند که این پیش‌فرض‌ها با یکدیگر همخوانی ندارد. بررسی احتمال وقوع سناریوها حاکی از آن است که محتمل‌ترین سناریوها در این گروه، سناریوی شماره چهارم و شانزدهم می‌باشد (جدول ۶).

از بین پنج سناریوی مطلوب، سناریوی پانزدهم دارای ناسازگاری درونی است؛ زیرا نشان‌دهنده کاهش تقاضای اجتماعی برای گردشگری ورزشی علی‌رغم افزایش مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی، رشد شبکه‌های مجازی، کاهش بیماری‌های همه‌گیر و بهبود شاخص‌های سرمایه‌گذاری و سیاست‌گذاری سازمانی است. سایر سناریوها دارای سازگاری هستند؛ اما چنانکه توضیح داده شد، احتمال وقوع آن‌ها کمتر می‌باشد. تنها سناریوی سیزدهم است که به‌شرط برنامه‌ریزی دقیق و حساب‌شده و تعریف چشم‌انداز مشخص و هدفمند، احتمال وقوع قوی دارد (جدول ۵).

سناریوهای نامطلوب: این گروه از سناریوها، هرکدام در سه وضعیت نامطلوب با یکدیگر مشترک بوده و فقط در یک وضعیت مطلوب با یکدیگر اختلاف دارند. چنانکه مشخص است، این سناریوها نشان‌دهنده آینده‌ای بحرانی و نامطلوب برای مقاصد گردشگری ورزشی استان بوده و تلاش سیستم برای

جدول شماره شش- مقایسه سناریوهای نامطلوب با یکدیگر

وضعیت‌های محتمل در هر یک از پیشران‌های کلیدی								سناریوها
روند شیوع بیماری‌های همه‌گیر		تقاضای اجتماعی گردشگری ورزشی در استان		جهت‌گیری سازمان‌های ورزشی استان		روند سرمایه‌گذاری در گردشگری ورزشی استان		
تشدید شیوع بیماری‌ها	کاهش یا توقف بیماری‌ها	کاهش تقاضای اجتماعی	رشد تقاضای اجتماعی	جهت‌گیری منفعل و مقطعی	جهت‌گیری هوشمند	کاهش یا رکود سرمایه‌گذاری	افزایش و بهبود سرمایه‌گذاری	
								دوم (بسیار بدبینانه)
								چهارم
								هفتم (ناسازگار)
								چهاردهم
								شانزدهم

در فعالیت‌های گردشگری ورزشی و همچنین میزان تمایل جامعه محلی و مردم استان اصفهان به پذیرش گردشگران ورزشی می‌تواند روند مدیریت این مقاصد را با چالش‌های جدی همراه کند.

ملاحظه می‌شود که با تغییر در هر یک از این پیشران‌ها، مناسبات سیستم دچار تغییرات اساسی می‌گردد. به‌ویژه آنکه این تغییرات با عدم قطعیت‌های گسترده همراه است. نتایج مطالعات مشابه نیز برخی از این عدم قطعیت‌ها را برای مقاصد گردشگری شناسایی نموده‌اند. برای نمونه مطالعه ملکی و همکاران (۱۳۹۸) نشان می‌دهد که تحریم‌های خارجی، مزیت رقابتی مقاصد و قوانین و سیاست‌گذاری‌ها، مهم‌ترین عدم قطعیت‌های سیستم گردشگری شهر قم هستند. همچنین پژوهش نصر (۱۳۹۸) حاکی از آن است که عوامل مدیریتی از جمله مدیریت منابع آب، تبلیغات، مدیریت محلی، امنیت، و سیاست‌های کلان ملی در حوزه گردشگری، مهم‌ترین تأثیرات را بر آینده گردشگری شهر شیراز دارند.

تعدد و گستردگی عدم قطعیت‌ها، محققان آینده‌نگاری را ناگزیر می‌کند تا در راستای پیش‌بینی-

نخستین نتیجه‌ای که از مطالعه حاضر به دست آمد، این بود که سیستم گردشگری ورزشی استان اصفهان یک سیستم ناپایدار می‌باشد. شواهد فراوانی در این زمینه به دست آمد. بیشتر متغیرها از نوع دووجهی بودند که هم‌زمان دارای اثرگذاری و اثرپذیری می‌باشند. این بدان معنی است که سیستم مورد نظر در آینده به تغییرات آنی متغیرهای دارای عدم قطعیت‌های بالا وابسته خواهد شد و این موضوع باعث می‌شود تا برنامه‌ریزی بلندمدت برای آن دشوار گردد.

متغیرهای حوزه سیاست‌گذاری از قبیل چشم‌انداز مورد توافق، نوع جهت‌گیری سازمان‌های ورزشی نسبت به توسعه هر یک از انواع گردشگری ورزشی و نوع نظارت بر فعالیت مقاصد، از جمله متغیرهای مهم در این زمینه هستند. متغیرهای اقتصادی نظیر روند سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، روند خصوصی‌سازی مراکز گردشگری و میزان اشتغال و درآمد ناشی از گردشگری ورزشی از تعیین‌کننده‌ترین عوامل در آینده استان می‌باشند. در کنار این متغیرها، عوامل اجتماعی از قبیل ترجیحات گردشگران ورزشی، الگوهای مشارکت افراد

حوزه گردشگری و ورزش می‌باشد که پژوهش (Deery & Jago, 2006) این موضوع را تأیید می‌کند. در مورد استان اصفهان، تعارض منافع و اختلاف دیدگاه بین سازمان‌های حوزه گردشگری با سازمان‌های حوزه ورزش به این شکاف و دوگانگی دامن می‌زند.

تقاضای اجتماعی گردشگری ورزشی، سومین عامل کلیدی در گردشگری ورزشی استان اصفهان است که ارتباط نزدیکی با عامل کلیدی چهارم، یعنی روند شیوع بیماری‌های همه‌گیر دارد. از اواخر سال ۲۰۱۹، شیوه بیماری کووید-۱۹، تهدیدی جدی برای مقاصد گردشگری در سراسر جهان است. مطالعات موجود در این زمینه نشان می‌دهند که در دوران شیوع این بیماری، به دلیل سطح بالای خطر ادراکی گردشگران ورزشی و جامعه میزبان، عمده رفتارهای سفر محدود شده و افراد تمایل بسیار کمی به سفر پیدا می‌کنند (Bratic et al., 2021). در واقع اعتماد اجتماعی به سفر را از دست می‌دهند (Kock et al., 2020)؛ (Khosravi et al., 2021). متقابلاً، مطالعات موجود نشان می‌دهند که نگرش اغلب مردم جامعه میزبان به حضور گردشگران در دوران شیوع کووید-۱۹ منفی است (Mirtaghian et al., 2020).

علاوه بر عوامل کلیدی چهارگانه، برخی عوامل از پیش معین نیز وجود دارند که به عنوان فرصت‌ها و تهدیدهای قطعی پیش روی گردشگری ورزشی استان اصفهان عمل می‌کنند. رشد شبکه‌های مجازی و افزایش حضور زنان در فعالیت‌های اوقات فراغت، باعث رشد تقاضای اجتماعی گردشگری ورزشی در جامعه میزبان و هم در بین گردشگران ورودی می‌شود. این نتیجه، در مطالعه (Iqbal & Sami, 2016) و نظری و همکاران (۱۳۹۹) مورد تأیید قرار گرفته است.

در مقابل این فرصت‌ها، تخریب محیط زیست و بحران منابع آب، دو مورد از مهم‌ترین تهدیدهای آینده گردشگری ورزشی استان اصفهان هستند. بسیاری از منابع طبیعی و اکولوژیک استان در سال‌های اخیر از بین رفته است. خشک‌شدن

پذیر ساختن آینده برای برنامه‌ریزی، متغیرهای دارای عدم قطعیت بحرانی را شناسایی نمایند. در مطالعه حاضر با آنالیز شاخص اهمیت و قطعیت پیشران‌ها، چهار عدم قطعیت بحرانی به دست آمد که عبارت‌اند از: روند سرمایه‌گذاری، جهت‌گیری سازمان‌های ورزشی استان، تقاضای اجتماعی گردشگری ورزشی و روند شیوع بیماری‌های همه‌گیر. این عدم قطعیت‌ها در ترکیب با برخی عوامل از پیش معین از جمله رشد شبکه‌های مجازی، افزایش مشارکت زنان در فعالیت‌های گردشگری ورزشی، تخریب محیط زیست، بحران آب در استان و روند سالخورده‌گی جمعیت، ویژگی‌های کلی گردشگری ورزشی استان اصفهان را تشکیل می‌دهند.

در خصوص عامل سرمایه‌گذاری، چنانکه ادبیات نظری گردشگری نشان می‌دهد، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های گردشگری ورزشی به‌عنوان یک متغیر میانجی اما مهم در پایداری این مکان‌ها عمل می‌کند. این سرمایه‌گذاری به‌طور مستقیم منجر به ارتقای کیفیت زندگی و اشتغال ساکنین محلی و جامعه میزبان می‌شود. در صورت نبود چنین سرمایه‌گذاری‌هایی، ضعف زیرساخت‌ها منجر به تشدید اثرات محیط زیستی منفی در مکان‌های مقصد می‌گردد. این نتایج در مطالعه (Trendafilova et al., 2019; Duglio & Beltramo, 2017) تأیید شده است.

عامل کلیدی بعدی، جهت‌گیری سازمان‌های ورزشی در مورد حمایت و توسعه هر یک از انواع گردشگری ورزشی است که در واقع نوعی آینده‌نگاری سازمانی است. مطالعه همتی عقیف و همکاران (۱۳۹۹) نشان می‌دهد که آینده‌نگاری سازمانی بر متغیرهایی نظیر ساختار نظام ورزش، مشارکت ورزشی و تأمین مالی زیرساخت‌ها تأثیرگذار است. متقابلاً ساختار و نظام ورزش بر فرآیند سیاست‌گذاری ورزشی دارای تأثیر معنی‌دار است. از طرفی، یکی از موانع آینده‌نگاری سازمانی که منجر به جهت‌گیری نادرست سازمان‌ها نسبت به توسعه گردشگری ورزشی می‌شود، جدابودن مدیریت دو

گردشگری ورزشی و هم بر گردشگری سایر بخش‌ها به‌ویژه طبیعت‌گردی تأثیر خواهند گذاشت.

زاینده‌رود، کم‌آبی و خشک‌سالی‌های مداوم، بحران فرونشست زمین و از بین رفتن پوشش گیاهی و حیات جانوری، آسیب‌هایی هستند که هم بر

جدول شماره هفت- سناریوهای محتمل آینده گردشگری ورزشی استان اصفهان

عوامل از پیش معین				عدم قطعیت‌های بحرانی				سناریوها
وضعیت سالخوردگی جمعیت	وضعیت منابع آب	وضعیت محیط‌زیست	رشد مشارکت زنان	رشد شبکه‌های مجازی	شیوع بیماری‌ها	تقاضای اجتماعی	جهت‌گیری سازمان‌ها	
نامطلوب	نامطلوب	نامطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	نامطلوب	نامطلوب
نامطلوب	نامطلوب	نامطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	مطلوب	نامطلوب	مطلوب

اقدامات برنامه‌ریزی در آینده، بایستی حول محور سیاست‌گذاری در سطح استانی متمرکز شود.

برخی از پیشنهادهای کاربردی که در راستای پایدارنمودن مقاصد گردشگری ورزشی استان اصفهان می‌توان ارائه نمود به این شرح است:

۱. تدوین سند چشم‌انداز تحول و توسعه گردشگری ورزشی با همکاری نهادهای استانی به صورت میان‌مدت (هر ۱۰ سال یک بار و به‌روزرسانی سالانه)؛
۲. تکمیل زیرساخت‌های گردشگری استان به عنوان اولویت فوری با استفاده از روش‌های مشارکت عمومی خصوصی مانند روش «BOT»، روش «سهام پروژه» و روش «شرکت پروژه»؛
۳. راه‌اندازی سامانه حساسی محیط‌زیستی در مجموعه سازمان محیط زیست و محاسبه درآمدها (مزایا و منافع) و هزینه‌های محیط زیستی ناشی از فعالیت‌های گردشگری ورزشی به‌صورت گزارش‌های سالانه در استان؛
۴. به‌کارگیری استراتژی گردشگری چندمنظوره و استفاده از پتانسیل سایر انواع گردشگری مانند بوم‌گردی و گردشگری فرهنگی در جذب گردشگران؛

۵ نتیجه‌گیری

مقاصد گردشگری ورزشی نیازمند مدیریت پویا و سیاست‌گذاری‌های آینده‌نگر می‌باشند. رقابتی بودن بازار مقاصد گردشگری، این ضرورت را ایجاب می‌کند تا مدیران و سیاست‌گذاران همواره به ارزیابی عوامل کلیدی و پیش‌ران‌های مؤثر بر «پایداری» این مکان‌ها بپردازند و نقش محققان در جهت‌دهی به این سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌ها غیرقابل‌انکار است. همچنین در سطح مدیریتی و برنامه‌ریزی، اجرای راهبردهای پایدارسازی برای مقاصد گردشگری ورزشی، مستلزم سیاست‌گذاری در سطح ملی است. این سیاست‌ها اصولاً بایستی جنبه نهادی داشته باشد. یعنی وابسته به ظرفیت‌های حقوقی و قانونی نهادها باشد نه وابسته به سلابیق شخصی مدیران و اشخاص حاضر در رأس مسؤولیت. بدین ترتیب از طریق سیاست‌گذاری‌های نهادی صحیح می‌توان مقاصد گردشگری ورزشی را به سمت پایداری هر چه بیشتر سوق داد.

نتیجه نهایی این مطالعه که از تحلیل کلیه مباحث و عوامل نقش‌آفرین بر آینده مکان‌های گردشگری ورزشی استان اصفهان به دست آمد، این بود که فقدان سیاست‌گذاری واحد و منسجم با قابلیت به‌روزرسانی مداوم و پویا در سطح ملی، منجر به آسیب‌پذیر شدن مقاصد گردشگری ورزشی استان اصفهان شده است. لذا مهم‌ترین راهبردها و

از مهم‌ترین محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به عدم همکاری سازمان‌ها و اشخاص برای گردآوری داده‌ها به دلیل شیوع بیماری کووید-۱۹ و همچنین دشواری دسترسی به داده‌های به‌روز مراکز گردشگری ورزشی استان اصفهان اشاره کرد.

حامی مالی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

سهم نویسندگان در پژوهش

همه‌ی نویسندگان در همه‌ی بخش‌های مقاله، سهم برابر داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ تضاد منافی در رابطه با نویسندگی و یا انتشار این مقاله ندارند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان، از همه‌ی افراد، به دلیل مشاوره و راهنمایی علمی و مشارکت‌شان در این مقاله تشکر و قدردانی می‌نمایند.

۵. ارائه میزبانی برای یک رویداد ورزشی بزرگ در هر سال مانند مسابقات فوتبال با توجه به پتانسیل و امکانات شهر اصفهان؛

۶. استفاده از پتانسیل آژانس‌های مسافرتی جهت برگزاری تورهای چندروزه رویدادهای ورزشی کوچک به صورت دوره‌ای در یکی از شهرهای استان؛

۷. انجام طرح منطقه‌بندی تقاضای سفر و شناسایی و برآورد میزان تقاضا در هر منطقه و سپس برنامه‌ریزی برای هر منطقه متناسب با میزان تقاضای سفر آن منطقه؛

۸. استفاده از فن‌های بندسازی مکان ازجمله تصویرسازی و طراحی لوگو برای تعریف برند ویژه گردشگری ورزشی هر یک از شهرهای استان؛

۹. توسعه آموزش‌های درون‌سازمانی در خصوص توانمندسازی کارکنان سازمان‌های ورزشی؛

۱۰. استفاده از پتانسیل دنیای متاورس و فضای چندبعدی جهت برگزاری تورهای مجازی گردشگری ورزشی در استان جهت معرفی جاذبه‌ها و فعالیت‌ها برای سفرهای حضوری.

منابع

- Abdinia, Fahimeh (2016), Analysis of the state of sports tourism in the adventure activities of Isfahan province using the SOAR model. Master's thesis on tourism development planning, Sheikh Baha'i University [In Persian]
- Adel Khani, Amin (2014), Sport Tourism; Opportunities and challenges, Journal of Expert Reports (Research Center of the Islamic Council), 14588 (1): 24-1 [In Persian]
- Adib Roshan, fereshte; Talebpour, Mehdi; peymanizad, hosein (2018), Drawing the scenario of elite sports of Khorasan Razavi province in 1404 horizon, Journal of Sport Management and Development, 6 (3):168-186, [In Persian]
- Amer, M. Daim, T. U. Jetter, A (2013), A review of scenario planning, Futures, 46 (1): 23-40
- Andersen, Allan Dahl; Andersen, Per Dannemand (2017), Foresighting for inclusive development, Technological Forecasting and Social Change, 19 (1): 227-236
- Asgharpour, Mohammad Javad (2016), Group decision making and game theory with an operations research perspective, Tehran University Publications [In Persian].
- Bazazan, F & Azaddana, F. (2018). Economic Impact of Domestic Tourists Arriving in Qom (Dual Output Data Approach). Tourism Planning and Development, 7 (25), 8-24. [In Persian].
- Bell, Simon; Morse, Stephen (2013), Rich pictures: a means to explore the 'sustainable mind'? Sustainable Development, 21 (1): 30-47
- Beyranvandzadeh, Maryam; Darvishi, Hedayatollah; Najafi, Esmaeil (2021), Future study of nature tourism based on nature in Lorestan province, Journal of Geography and Human Relationships, 3 (4): 109-120 [In Persian]
- Bratić, Marija; Radivojević, Aleksandar; Stojiljković, Nenad; Simović, Olivera; Emil, Juvan; Lesjak, Miha; Podovšovnik, Eva (2021), Should I Stay or Should I Go? Tourists' COVID-19 Risk Perception and Vacation Behavior Shift, Sustainability, 13 (6): 1-19
- Carneiro, M. J. Breda, Z. Cordeiro, C. (2016), Sports tourism development and destination sustainability: the case of the coastal area of the Aveiro region, Portugal, Journal of Sport & Tourism, 20 (3-4): 305-334
- Cavallaro, F. Ciari, F. Nocera, S. Prettenthaler, F. & Scuttari, A. (2017). The impacts of climate change on tourist mobility in mountain areas, Journal of Sustainable Tourism, 25 (8): 1063-1083
- Cheng, M. N. Wong, J. W. K. Cheung, C. F. Leung, K. H (2016), A scenario-based roadmapping method for strategic planning and forecasting: A case study in a testing, inspection and certification company, Technological Forecasting and Social Change, 111 (2): 44-62
- Choa, H. Joob, D. Chic, ch (2019), Examining nostalgia in sport tourism: The case of US college

- football fans, *Tourism Management Perspectives*, 29 (1): 97-104
- Csobán, Katalin Vargáné; György, Serra (2014), The role of small-scale sports events in developing sustainable sport tourism- a case study of fencing, *Applied Studies in Agribusiness and Commerce*, 8 (4): 17-22
- Daghestani, Saeed (2012), *Tourist Attractions, Concepts, Management and Planning*, Mahkaame Publications [In Persian]
- Deery, M. jago, L (2006), The Management of Sport Tourism, in Heathr Gibson, *Sport Tourism: Concepts and Theories*, Rutledge Taylor & Francis Group
- Djuricic, Ksenija; Bootz, Jean Philippe (2019), Effectuation and foresight- An exploratory study of the implicit links between the two concepts, *Technological Forecasting and Social Change*, 140, (1): 115-128
- Dorsser, Cornelis van; Walker, Warren E; Taneja, Poonam; Marchau, Vincent A.W.J (2017), Improving the link between the futures field and policymaking, *Futures*, 104 (1): 75-84
- Dufva, Mikko; Könnölä, Totti; Koivisto, Raija (2015), Multi-layered foresight: Lessons from regional foresight in Chile, *Futures*, 73 (1): 100-111
- Duglio, Stefano; Beltramo, Riccardo (2017), Estimating the Economic Impacts of a Small-Scale Sport Tourism Event: The Case of the Italo-Swiss Mountain Trail CollonTrek, *Sustainability*, 9 (343): 1-17
- GSIR (2017), The Global Sports Impact (GSI) Report 2017, Available at: https://www.sportcal.com/PDF/GSI/Report/GSI_Report_2017_Sample_Pack_v1.pdf
- Hajibiklo, Masood; morsal, Bagher (2021), Investigating the effects of sports tourism on sustainable urban development Using Geographic Information System (GIS), *Journal of GIS & RS Application in Planning*, 12 (1): 89-107 [In Persian]
- Hemmati Afif, Ali; Mahmoudi, Ahmad; Ghorbani, Mohammad Hossein; Keshavarz Tork, Einollah (2020), Formulating the model of the effects of organizational foresight on policy making in Iran's sports industry, *Journal of Cultural-Social Studies of Olympic*, 1 (4): 49-75 [In Persian]
- Hinch, Tom; Ito, Eiji (2018), Sustainable Sport Tourism in Japan, *Tourism Planning & Development*, 15 (1): 96-101
- Hosseini, Seyedeh Marjan; Esfahani, Nooshin (2015), Market Segmentation of Sport Tourism in Cologne City of Germany for Foreign Tourists According to Nationality and Natural-Sport Attractions, *Journal of Sport Physiology and management Investigation*, 7 (2): 33-45 [In Persian]
- Hritz, N. Ross, C. (2010), The perceived impacts of sport tourism: an urban host community perspective. *Journal of Sport Management*, 24 (2): 119-138
- Hua, K. P. Chiu, L. K. (2013), Multiculturalism: Issues of Malaysian female sport tourists in event-based sport

- tourism. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 91, 270-287
- Huili, H. Carol, K. Patrick, L. Gary, R. (2018), Property Owners' Attitudes toward Sustainable Tourism: Comparing Coastal and Mountain Counties. *Tourism and Hospitality Research*, 88 (4): 424-448
- Iqbal, B. A. Sami, S. (2016), Global and India's Tourism Scenario, *Journal of Tourism & Hospitality*, (5) 1
- Ito, Eiji (2019), Tourism and sports, Empirical research on sport tourism behaviour and experience, *Impact*, 1 (1): 72-74
- Khajehpour, Akram; Doosti, Morteza (2017), Survey Methods Sports Tourism Development with using of Lindgreen Model (Case Study Green Roof Ramsar), *Journal of Tourism Planning and Development*, 6 (20): 115-130 [In Persian]
- Khosravi, Ehsan; Naderi, Nader; Rezaei, Bijan; Azadi, Hossein (2021), Presenting a safe tourism model for the continuation of tourism businesses in the Covid-19 crisis, *Journal of Geography and Environmental Hazards*, 10 (2): 147-165 [In Persian]
- Kock, Florian; Nørfelt, Astrid; Josiassen, Alexander; Assaf, A George; Tsionas, Mike G (2020), Understanding the COVID-19 tourist psyche: The evolutionary tourism paradigm, *Annals of tourism research*, 85 (1): 1-13
- Kumar, D. (2018), Sport Tourism: A New Educational Concept for Sustainable Development. *Multidisciplinary Higher Education, Research, Dynamics & Concepts: Opportunities & Challenges for Sustainable Development*, 1 (1): 69-75
- Lanquar, R (2013), Tourism in the Mediterranean: Scenarios up to 2030, European Commission: European Research Area & Seventh Framework Program, MEDPRO Report No. 1
- Lempert, R (2013), Scenarios that illuminate vulnerabilities and robust responses, *Climatic Change*, 117: 627-647
- Lub, X. D. Rijnders, R. Caceres, L. N; Bosman, J (2016), The future of hotels: The Lifestyle Hub. A design-thinking approach for developing future hospitality concepts, *Journal of Vacation Marketing*, 22 (3): 1-16
- Maleki, Mohammad hasan; Khasehi Varnamkhashti, Vahid; Fathi, Mohammad Reza; Saffarinia, Mehdi (2019), Future Studies of Religious Tourism of Qom Province based on Scenario Planning Approach, *Journal of Tourism and Development*, 8 (3): 184-205 [In Persian]
- Milojević, panellvana; Inayatullah, Sohail (2015), Narrative foresight, *Futures*, 73 (1): 151-162
- Mirtaghian Rudsari, Seyyed Mohammad; Farokhian, Firoozeh; Naghavi, Maryam (2020), Investigation of Residents' Behavior towards Tourists during COVID-19 Outbreak, *Journal of Tourism Management Studies*, 15, Qovid-19 Special issue: 115-143 [In Persian]
- Mirzazadeh, Zahrasadat; Abdolmaleki, Hossein (2016), Designing a Model of the Barriers to the Development

- of Sport Tourism in Mashhad, *Journal of Tourism Management Studies*, 11 (34): 25-39 [In Persian]
- Mohseni, Reza Ali (2009), Sustainable tourism in Iran; Functions, challenges and solutions, *Journal of Geographical Space*, 28 (1): 149-172 [In Persian]
- Mokras-Grabowska, J (2016), Sports Tourism: Terminological Discussion. *Turyzm*, 26 (1), 13-18
- Mousavi, Reza; Omidi Najaf Abadi, Maryam; Mirdamadi, Mehdi; Farajollah Hosseini, Seyed Jamal (2021), A Model of Sustainable Sport Tourism Development with Rural Sports and Local-Native Games Approach, *Journal of Tourism Management Studies*, 16 (55): 291-257 [In Persian]
- Musaei, Meisam; Hashemi, Soamyeh; Ebrahimi, Mitra (2011), Sociological study of sustainable development of tourism in Iran; Obstacles, challenges, solutions, *Journal of Social Sciences (Shoshtar Azad University)*, 16 (1): 50-20 [In Persian]
- Nasr, Tahereh (2019), Identification of Key Factors Affecting on the Shiraz City Tourism with a Future Studies Approach, *Journal of Urban Planning and Research*, 10 (37): 55-66 [In Persian]
- Nazari, somaye; Razavi, Mohammad Hossein; Amirnejad, Saeed; Rezayan Ghayeh Bshi, Ahad (2021), Iranian Public Sports Scenarios on the Horizon 2032, *Journal of Iran Futures Studies*, 5 (2): 309-333 [In Persian]
- Rafika, K. Rym, K. Souad, S. B. Youcef, L (2016), A public actor awareness for sustainable development, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 216 (1): 151-162
- Rahimi, Mohammad; Jalali Farahani, Majid; Ali Dost Qahfarrokhi, Ibrahim; Jafari Hajin, Afsar (2016), A Model of Sport Tourism Development in Iran International Sport Events in Volleyball, *Journal of New Trends in sports management*, 4 (13): 35-47 [In Persian]
- Rahmati, Mansour; Pashazadeh, Asghar; Afrousheh, Reza (2021), Identify and Categorize the Challenges of Tourism Development in Germe City, *Journal of Tourism and Development*, 10 (3): 81-95 [In Persian]
- Sadeghi, Saeed (2017), Tourism industry in the period of sanctions: challenges and opportunities. *Journal of National Security scout*, 78 (1): 55-62 [In Persian]
- Sobhani, Abbas; Andam, Reza; Bahrololoum, Hassan; Faraji, Rasoul (2021), Compilation a Pattern of Iran Sport Tourism Security Management with Grounded Theory approach, *Journal of Sport Management and Development*, 10 (1): 2-13 [In Persian].
- Taghvaei, M., Hosseinekhah, H. (2018). Tourism Development Planning Based on Futures Studies and Scenario Case Study: Yasouj. *Journal of Tourism Planning and Development*, 6(23), 8-30. [In Persian].
- Tiago, F. Gil, A. Stemberger, S. Borges-Tiago, T (2021), Digital sustainability communication in tourism, *Journal of Innovation & Knowledge*, 6 (1): 27-34

- Trendafiova, S. Ziakas, V; Sparvero, E. (2019), Linking corporate social responsibility in sport with community development: an added source of community value, *Sport in Society Cultures, Commerce, Media, Politics*, 20 (7): 938-956
- Uglis, Jarosław; Jęczmyk, Anna; Zawadka, Jan; Wojcieszak-Zbierska, Monika Małgorzata; Pszczoła, Marcin (2022), Impact of the COVID-19 pandemic on tourist plans: a case study from Poland, *Current Issues in Tourism*, 25 (3): 405-420
- Vaezi, Reza; Chekin, maysam; Aslipour, Hosein (2018), Policy-Making Challenges in the Field of Health Tourism in Iran, *Journal of Tourism Management Studies*, 13 (41): 1-40 [In Persian]
- Weed, Mike (2020), The role of the interface of sport and tourism in the response to the COVID-19 pandemic, *Journal of Sport & Tourism*, 24 (2): 79-92
- Yan, Yong; Ibrahim Shah, Muhammad; Sharma, Gagan Deep; Chopra, Ritika; Fareed, Zeeshan; Shahzad, Umer (2022), Can tourism sustain itself through the pandemic: nexus between tourism, COVID-19 cases and air quality spread in the 'Pineapple State' Hawaii, *Current Issues in Tourism*, 25 (3): COVID-19 and Tourism: 421-440
- Yu, Meng; Li, Zhiyong; Yu, Zhicheng; He Jiabin; Zhou, Jingyan (2021), Communication related health crisis on social media: a case of COVID-19 outbreaks, *Current Issues in Tourism*, 24 (19): 2699-2705
- Zali, Nader; Atrian, Frough (2016), Presentation of Tourism Regional Development Scenarios Based on the Principles of Futures Studies (Case: Hamadan Province), *Journal of Town and Country Planning*, 8 (1): 107-131 [In Persian]
- Zhang, Ke; Hou, Yuansi; Li, Gang (2020), Threat of infectious disease during an outbreak: Influence on tourists' emotional responses to disadvantaged price inequality, *Annals of Tourism Research*, 84: 1-11